

Slovenski dom

Poština plačana v gotovini

Prezzo - Cena Lir 0.40

Štev. 11.

V Ljubljani, v četrtek, 15. januarja 1942-XX

Leto VII.

Izključna pooblastila za oglaševanje italijanskega in tujeje
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana

Concessionaria esclusiva per le pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Il bollettino no. 591:

Vittoriose azioni aeree nella Cirenaica

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:
Nella giornata di ieri sono continuate intense le azioni di fuoco aereo terrestre e navali sulle nostre posizioni nel settore di Sollum (Hafaya). Nulla di importante da segnalare nella Cirenaica Occidentale.

L'aviazione tedesca ha attaccato, con importanti forze, le opere portuali e gli aerodromi di Derna e Tobruk; sette bombe di medio e massimo calibro hanno raggiunto gli obiettivi causando ingenti danni e suscitando incendi negli approdati e nei depositi.

Concentramenti di carri armati e mezzi di trasporto sono ugualmente colpiti con evidente efficacia.

Due velivoli nemici sono stati abbattuti.

Squadriglie italiane con audace attacco a volo radente, hanno sorpreso e annientato una forte colonna nemica: oltre 25 automezzi con munizioni e carburanti sono saltati in aria, una batteria autotrasportata è stata distrutta, nuclei di truppe disperse.

Velivoli italo-germanici hanno a più riprese, bombardato Malta.

Tre velivoli avversari sono stati abbattuti.

Vojno poročilo št. 591:

Uspešni letalski nastopi v Cirenajki

Armado vojno poročilo št. 591 pravi:
Včeraj se je srdito nadaljevalo bombardiranje postojank v odseku Sollum-Hafaya iz zraka, s suhega in z morja.

Ni posebnega v zahodni Cirenajki.

Nemško letalstvo je z močnimi silami napadlo pristaniške naprave in letališča v Derna in v Tobruku. Sedem bomb srednje in največje vrste so zadele cilje in so prizadejale veliko škodo. Izbruhnili so obsejni požari na napravah in skladiščih. Z vidnim učinkom so bila zadeta zbiranja tankov in vozil. Dve angleški letali sta bili sestreljeni.

Italijanske skupine letal so presenetile in uničile močno angleško kolono in to z držnim napadom v nizkem poletu. Nad 23 vozil, nato-vorjenih s strelivom in gorivom, je zletelo v zrak, avtomobilska topniška baterija je bila uničena in oddelki vojakov razpršeni.

Italijansko in nemško letalstvo je večkrat bombardiralo Malto. Tri angleška letala so bila sestreljena.

Vojna na Vzhodu:

Boj za boljše prezimovalne postojanke v Rusiji

Popravljanje bojnih črt je zdaj končano, poročajo posebni dopisniki z vzhodnega bojišča

Hitlerjev glavni stan, 14. jan. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje uradno vojno poročilo:

Na južnem odseku vzhodnega bojišča je bilo več sovjetskih sunkov odbitih.

Na srednjem in severnem odseku trajajo hudi boji. Zaradi obrambnega ognja in protinapadov nemških čet in zaradi pogoja letalstva v boje na suhem je imel sovražnik tudi večerj velike krvave izgube.

V Severnem ledenem morju so bojna letala potopila trgovsko ladjo s 5000 tonami.

Berlin, 15. jan. S. Vojni dopisnik na vzhodnem bojišču je v listu »Berliner Zeitung« priobčil članek, v katerem označuje sedanje vojaško delovanje kot krajevno borbo za pravo ureditev postojank, ki so jih nemške čete dosegle pri njihovih velikih pohodih. Te postojanke seveda niso pripravne za novo obrambno črto zaradi ruske zime. Zato pravi vojni dopisnik — nemške čete na raznih odsekih vzhodnega bojišča nadaljujejo z napadi in skušajo kljub mrazu izvajati prepotrebne boljše postojanke.

Na drugih odsekih so se napadalnici oddelki, ki so prodrli daleč v sovražno ozemlje, umaknili. Zdaj namreč ne gre za to, da bi držali vsako osvojenjo postojanko, temveč za to, da bodo čete lažje opravljale svoje zimske obrambne naloge in prebile mirne mesece v dobro zaslužnem počitku.

Dopisnik nato popisuje požrtvovalni in junaki duh, ki preveva nemške čete v krajevnih borbah ob 30 do 40 stopinjah pod ničlo, in to po zasneženih ruskih poljanah proti sovražniku, ki je vaju tekaškega podnebja in dobro pozna vse kraje, kjer se bori.

Potolčeni boljševoiki — nadaljuje pisec — namreč upajo, da bodo opravili z nemško vojsko, izkoriščajoč hudi zimski mraz, toda ta njihova poslednja nada je obsojena na neuspeh.

Prvo obdobje krajevnega delovanja, namenjeno popravilu bojnih črt, je že pri kraju — pravi dopisnik. Čete, ki so se pokorile najvišji zapovedi in se umaknile na glavno obrambno črto, so gotovo s težkim srcem zapustile ozemlje, osvojeno s tolikšno hrabrostjo. Vendar pa so lažje opravljali svoje zimske obrambne naloge in prebile mirne mesece v dobro zaslužnem počitku.

Znano je, kako se izročilo in šola nemške vojske naslanja na taktiko napredovanja, a

Nepretirgano japonsko letalsko delovanje vsepovsod

Angleški umik na Malaji se nadaljuje — Torpediranje ameriške letalonosilke

Tokio, 15. jan. s. Agencija Domei daje dnevni pregled vojnih dogodkov v vzhodni Aziji in pravi:

Zlasti je treba poudariti neutrudljivo delo japonskega letalstva, ki še naprej ponoči in podnevi tolče najvažnejše sovražnikove strategične postojanke. Hkratu napredujejo na Malajskem polotoku motorizirani oddelki. Nekateri so vdrl v zelo važno mesto, ki leži na predelu Negri Sembilan. Prevozili so 80 km v 24 urah. Hkratu s tem zelo pomembnim dejanjem, so drugi japonski oddelki, ki korakajo na jug ob malajski ožini zasedli Serenban in Sepang jugozahodno od Kuala Lumpurja. Drugi oddelki, ki napredujejo na vzhod ob obali, so zasedli vso državo Pahang, kar je leži severno od reke enakega imena. Po poročilih, ki jih pošilja japonske prednje straže, se Angleži v neredu umikajo proti državi Jahore. IX. angleška divizija se umika v gorske predele. Na novih črtah se Angleži obupno upirajo japonskim napadom in

skušajo preprečiti Japoncem dostop do predelov, s katerih je dejansko mogoče nadzorovati malajsko morsko ožino. Japonsko ogledniško letalstvo poroča, da so motorizirane prednje straže že vdrl v državo Johore in da gospodarstvo v teh mestih japonska letalska delavnost se je razvijala na zelo obsežnih predelih, njen poglaviti cilj pa je bilo letališče Tengah v Singaporeju ter letališči pri Rangoonu in pri Gorontalu na severnem delu otoka Celebesa.

Na koncu poudarja poročilo, da je najradostnejša novica večeršnjega dneva bilo sporočilo o potopitvi 30.000 tonske ameriške letalonosilke vrste »Lexington« po japonski podmornici, o čemer imajo zdaj potrjeno. Nasprotnik pa je za maščevanje mogel potopiti samo japonsko bolniško ladjo ob popolnem preziranju vseh mednarodnih določil, ki takim ladjam zagotavljajo nedotakljivost.

Tokio, 15. januarja. S. Na meji med Birmo in Siamom so opazili letala kitajske vojske iz Čungkinga. Štiri letala vrste Spitfire z znamenji Čang-kajskove vojske so napadla neko japonsko proti-

letalsko baterijo. Eno letalo, čigar pilot je bil Amerikanec, je bilo sestreljeno.

Rim, 15. jan. s. Včerajšnje angleško uradno poročilo o vojnih nastopih v vzhodni Aziji pravi, da je v London prišlo le eno sporočilo, ki pravi, da se angleški umik na Malajskem polotoku nadaljuje.

Tokio, 15. jan. s. Japonska vlada še enkrat razglša, da se z napadom na holandsko Indijo vojskuje samo in izključno s holandsko vlado in da nima niti najmanjšega sovražnega namena zoper domače prebivalstvo v teh pokrajinah.

Vesti 15. januarja

Holandske oblasti v Indiji trdijo, da bodo Japonci potrebovali več kakor šest mesecev za popravilo petrolejskih naprav pri Tarakanu, katere so Holanci pri umiku poškodovali. Japonski list »Niči-niči« pa sodi, da bodo Japonci to znali narediti dosti prej, ker so ti petrolejski vrelci važni, saj dajejo letno 700.000 ton petroleja.

Italijanski narod vidi v surovem pritisku, čigar predmet je te dni Irska, nov dokaz za roparski duh Churchilla in Roosevelta, ki trdit, da potrebujeta irsko ozemlje za svoje vojne cilje, pravijo rimski dnevniki.

V Turčiji so danes začele veljati nakaznice za krh.

Najboljši del Španije je dal svojo kri za zmago narodne revolucije. Kar je bilo doseženega, ni dovolj, da bi opravičilo tolike žrtve. Zato si mora španska mladina prizadevati, da doseže najvišje cilje, je govoril novi voditelj španske falange Arrese na nekem zborovanju. Njegov govor razlagajo kot nov dokaz za revolucionarno neizprosnost te edine španske stranke.

Madžarske oblasti v Szatmarju so zapovedale zapreti osem judovskih sinagog in sicer iz zdravstvenih razlogov. Dalje je vsem Judom zapovedano kopanje in redne preiskave pri zdravnikih.

Hrvaška vlada je izdala odlok o ustanovitvi delavske zbornice s sedežem v Zagrebu in s podružnicama v Sarajevu in Omišu. Dosedanji angleški poslanik v Moskvi, Stafford Cripps, je odstopil.

ram, ki jih je sovražnik položil v pristanišče. Vedeti je treba, da so naši ljudje porabili večino po celotno uro, da so premagali vse te ovire, in to naj bo dokaz za to, kako je bila potrebna skrajna mera potrpežljivosti. Ko so naši ljudje pridri do središča pristanišča, so si morali v najhitrejšem času izbrati svoj cilj. To pa navdušilo vsem velikanskim oviram, ki so se pojavljale na vsak meter. Poudariti moram, da so naši častniki v času priprav zmerom kazali mirno navdušenje in pogum in se pripravljali na izvedbo svoje naloge prostovoljno, pripravljeni na največje žrtve.

Ko sva prešla nato na uspeh akcije, je poveljnik rekel, da ne more nič pripovedovati. »Gotovo je,« je nadaljeval, »da je v takšnem pristanišču, kakor je Aleksandrija, težko reči, da bi se bila velika vojna ladja v pravem pomenu besede potopila. Lahko pa rečem, da sta bili dve bojni ladji po 30.000 ton tako poškodovani, da več mesecev ali leto dni ne bosta mogli stopiti v službo. Treba je tudi povedati, da sprito odličnih lastnosti, ki se zahtevajo od teh ljudi, ne sme misliti, da je bilo teh prostovoljcev malo. Res je, da se je prijavilo prostovoljno več sto ljudi, ki so bili vsi pripravljeni žrtvovati se do skrajnosti. Imel sem velike težave, da sem med temi številnimi prošnjami izbral prave in se z njimi lotil dela.«

Pomemben oklic dr. Leya, voditelja nemške delovne fronte:

»Po zmagi bodo nemški delavci lahko razpravljali in se veselili po svoje, zdaj se mora vse ljudstvo žrtvovati, kakor se žrtvuje Hitler«

Berlin, 15. jan. s. Vodja nemške delovne fronte dr. Ley je dal nemškemu ljudstvu naslednji oklic:

»Vsi Nemci, brez razlike sloja ali vere, se morajo zavedati svoje ogromne odgovornosti v tej vojni, v kateri je v igri ne le obstoj vlade ali stranke, temveč življenje vseh 85 milijonov Nemcev. Naši sovražniki in njihovi sokrivci so brez usmiljenja surovi. Židje hočejo uničiti in poklati ves nemški rod. Kapitalizem in boljševizem sta krvnika v njihovi službi. To je gola resnica, iz katere nastaja za nas nujna potreba, da združimo vse svoje sile za dosego zmage, kajti ta bo prišla le s popolno strnitvijo vseh narodnih sil. Vse mora biti odslej v službi zmage: misel, akcija, delo, beseda.

Po končani vojni bodo delavci lahko razpravljali, kolikor bodo hoteli. Zdaj naj opuste vse, kar ni v skladu s strogostjo sedanjega časa. Po zmagi se bodo delavci lahko zabavali in se veselili po svoje, pa bomo tedaj radevolje zamislili z očesom, tudi če bodo prekoračili meje. Danes pa je treba pomisliti, da ni čas za zabave in da je vsaka minuta dragocena. — Tudi delodajalci, obrtniki in kmetje se morajo zavedati brezpogojne zapovedi sedanjega trenutka ter disciplinirano dati vse neizogibne žrtve.

Verjemite, da je težko za nas vse, ako hoče trmoglavi, bedasti stavec, kakršen je Churchill, nadaljevati vojno, v kateri ne bo mogel nikoli

zmagati, in da hoče rajši uničiti svojo državo in svet, kakor pa priznati nesmisel svojih želja. — Velik greh je, da je Nemčija pripravila vsa sredstva in načrte za osrečje človeštva in da nam ta plutokratski stavec ne daje časa, da bi jih uresničili.

Nemški industrijci morajo sedaj postaviti vse na razpolago za vojno: stroje in pobude. Ako bo katera tovarna porušena, jo bomo po vojni na novo zgradili. Anglija, Zedinjene države in Moskva bodo vse stroške poravnale.

To velja tudi za državne in na pol državne urade in ustanove stranke. Vojne ni mogoče dobiti v javnih uradih ter je zato brez pomena, ali so arhivi povsem v redu in ali se zadeve dovršeno rešujejo. Danes potrebuje Nemčija predvsem vojakov in delavcev, ne pa birokratskega kopičenja zdravilnih sil. To je velika zahteva sedanjega trenutka. Vsem Nemcem mora biti Hitler za zgled. Ena izmed največjih njegovih osebnih značilnosti je, da zna osredotočiti vse svoje sile na najbolj važne naloge. On sedaj misli in dela samo na vojno in na zmago. Da bi ga nič ne odvrnilo od te zaposlitve, se je odpovedal celo svojim najdražjim navadam, kakor glasbi, umetnosti, arhitekturi in celo kinematografiji, razen filmom, ki pojasnjujejo sedanjo vojno. Tudi nemški narod mora sedaj razumeti veličino trenutka in svoje dolžnosti.

4000 vagonov kožuhov

za nemško vojsko v Rusiji

Berlin, 15. jan. s. Zdaj so objavili končne številke o uspehu nabiranja zimske obleke za nemško vojsko na vzhodnem bojišču. Vsega skupaj je bilo podeljenih 67.232.486 kosov obleke in raznih predmetov. Na vzhodno bojišče so poslali 4003 vagonov kožuhov in volnene obleke ter jo povečini že razdelili vojaštvu. Minister za propagando dr. Goebbels je sredi imel v radiu govor ter v njem izrekel nemškemu ljudstvu Hitlerjevo zahvalo.

Pred vseameriško konferenco v Rio de Janeiru

München, 15. jan. s. »Münchener Neuste Nachrichten« se bavijo z bližnjo vseameriško konferenco v Rio de Janeiru in poudarja, da zdaj ko manjka še mesec dni do tega posveta, kažejo v Združenih državah zadržanost glede konference. Do tega je gotovo prišlo zaradi japonskih uspehov na Tihem morju. V krogih ameriške vlade zdaj kar nenadno poudarjajo, da pri konferenci ne bo šlo za ustanovitev vseameriške vojaške zveze, temveč le za pripravljalne pogodbe, ki naj ustvarijo podlago za gospodarsko sodelovanje med vsemi državami v obeh Amerikah. Politika neodvisnosti, ki se je v državah latinske Amerike med to vojno začela naglo razvijati, bo zdaj prišla v hudo preskušnjo, zakaj predsednik Roosevelt bo napel vse sile, da uresniči svoje načrte za razširjenje »danje vojne.

Mraz je pošteno pritisnil

Ljubljana, 15. januarja.

Danes ponoči pa je mraz res pošteno pritisnil. Včerajšnje večerje ne bo se je malo zjasnilo, tudi podnevi je bilo še precej jasno, in tako se je čez noč mraz še bolj poostiril kakor druge dni. Že vsak dan dozdaj smo imeli živo srebro okrog 6 ali 8 stopinj pod ničlo, danes pa se je ta številka v mestu podvojila.

Ko si se danes zjutraj zbudil in pogledal skozi okno, si lahko takoj uganil, da mora biti zunaj pošteno mraz, kajti na oknih je bila tanka siva plast »mraza«. Na oknih, kamor pride vlaga in soproja, pa so bile velike ledene rože, katere smo sicer vajeni gledati vsak dan, vendar pa so bile danes še posebno lepe. Spritno takega mraza si se moral tudi topleje oblačiti kakor druge dni, če nisi hotel, da bi že na poti v službo ali po opravkih po mestu napol otrdel. Živo srebro v termometru je kazalo danes po mestu kaj različno, najmanj pa 16 stopinj pod ničlo. V Zvezdi, kjer je prostor bolj odprt, pa je bilo mraza še za 2 stopinji več. Kakor pa smo zvedeli, je bil mraz na odprtem ljubljanskem polju in na letališču še hušji in je tamkaj živo srebro stalo za malenkost manj kakor — 20 stopinj. Lahko trdimo, da je bil današnji dan v letošnjem letu najmrzljši, kaže pa, da mraz še ne bo tako kmalu popustil.

Če bo trajal tak mraz še nekaj dni, bomo imeli spet razne zimske neveselosti, tako z vodovodom, ko bo zmrznila voda v ceveh in jih bo

treba ogrevati s posebnimi pečicami, trpela bo spet telefonska in brzojavna služba, živila, ki so shranjena po kletih, bodo pomrznila, če jih ne bomo seveda boljše pokrili, in še toliko drugih nepriključnosti, ki se ob takem času pojavljajo. Veliko dela so imeli že dozdaj mojstri, ki se ukvarjajo s strešnimi žlebovi in opeko. Hodijo od hiše do hiše in morajo iz strešnih žlebov ruvati zaledenelo vodo, ki bi, če je ne bi odstranili, povzročila gospodarjem veliko škodo, ko bi led razgledal ploščino. Vodovodna napeljava se je posebno pokvarila v stanovanjih, ki so obrnjena na severno stran. Zima prinaša razne neveselosti, ki pa hvala Bogu ne bodo dolgo trajale. V najhušjem primeru bo mraz držal še nekaj tednov, pa bo po njem. Največ bodo seveda v tem mrazu trpeli tisti, ki nimajo dovolj kuriva, da bi si ogreli stanovanje. Tisti pa, ki nimajo toplega perila in obleke, se bodo pač morali držati bolj doma, saj ni, da bi si po nepotrebnem nakopali pljučnico ali kakšno drugo bolezen.

Tudi na cestah se pozna, da je mraz pošteno pritisnil. Le tiste meščane, ki morajo zdoma po opravkih, lahko vidiš na cestah, sicer so pa običajno najzavlačnejše ceste prazne.

Le eni so mraza vesel, namreč drsaleci, ki res ne morejo biti vsak dan spri v skrb, al jim ne bo odjuga vzela ledu. Ne, tega se zdaj ni bati in se bodo, kakor kaže, svojega veselja na ledu letos pošteno naužili. Zima je pač taka, da enim ugaja, večini je pa v veliko nadlego.

Nič ni prikrito, da ni očito

Ljubljana, 15. januarja.

Ob vsakem času, v dnevi neviht in viharjev, vzniknejo posebni zločinski tipi, ki se specializirajo za posebne vrste tatvine in vlomov. V sedanjih dobi pravične razdelitve in racionaliziranja najnujnejših življenjskih potrebščin so osredotočili svoje nehanje in delovanje na zavoj in zaloge živih, ki skušajo nato na primeren način vnovčiti. Ti ljudje navadno podnevi prežde v kakem zatišju, po kakih breznicah, ponoči pa gredo urno na delo. Njih posl se prično tako le okoli polnoči in delajo do ranega jutra. Mogoče je dobra zaščitnica. Dostikrat pa imajo tudi smolo, da jih zalotijo vojaške patrle ali pa tudi kak oficir. Na videz so videti ti ljudje nepismeni, nerodni, kakor da bi ne znali niti naštevanka. So pa dobro organizirani in imajo posebno ogleduško in opazovalno službo, ki jim daje podatke, kje so spravljene večje zaloge živih, kakor n. pr. masli, olja, moke, sladkorja, kave itd. Vedo vam natanko za kraj in množino zalog.

Sodni reporter je imel slučajno nedavno priliko prisostvovati pomenku, kako je vlomilec in iskalec živilskih zalag podrobno opisoval, kje in v katerih kletah so nagradene ogromne zaloge živeža, ki naj bi po njegovi cenitvi zadostoval kar za več let. Omenil je noko tako zalogo, ki jo čuva hud pes. In nekdo ga je pobaral: »In lahko bi odnesli to zalogo?« In cinično je odvrnil, smehljajoč se: »Kaj lahko? Kos mesa s strihinom in pes je tam. Še lažje pa ukrotiš psa, če mu vržeš palico, namazano z volčjo mastjo! Še tako hud

pes se začne nato tresti ko šiba na vodi po vsem životu!»

Mali kazenski senat, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Ivan Brelih, je te dni obravnaval tatvino masti in olja v vrednosti okoli 1000 lir. Neki Tone Malnar, doma iz okolice Zagradca na Dolenjskem, je bil obtožen vlonne tatvine, da je odnesel iz kleti Janka Svetliča kar 21.60 kg masti in 6 kg ocvirkov, kakor tudi 13 kg olja v zelenkah. Bil je dalje obtožen, da je isto noč in iz iste kleti odnesel Ruži Svetličevi in Mariji Račičevi 3 in pol kilogramov masti, 3 zelenke petroleja in 3 zelenke gorilnega špirta. Obtoženec je priznal, da je odnesel iz kleti le Janku Svetliču mast in olje, ni pa ukradel drugih stvari. Malnar se je po izvršeni tatvini usmilil nekega invalida in mu podaril kar polno steklenico masti. Nekaj masti in olja so dobili še pri obtožencu. Malnar je bil zaradi prve tatvine obsojen na 1 leto robije, to na najmanjši kazni, ki jo zakon določa za take tatvine.

Pred božičnimi prazniki je neki drzen vlomilec vlomil v klet neke vile in že spravil s pomočjo pomagača lepo množino masti, olja, sladkorja in kave ven na prosto. Bil pa je zaloten po nekem oficirju, ki je vlomilca odgnal najprej v vojašnico, od tam pa so ga izročili varnostni straži in nato sodišču.

Dajmo ptičkom hrane!

Ljubljana, 15. januarja.

Menimo, da bo prav, če nekaj vrstic posvetimo našim krilatcem in njihovim prijateljem. Trda zima je prišla v deželo. Ne samo mraz, ampak tudi sneg je pokril hrib in dol. A naši mali pevčki in koristni krilati? Kaj bo z njimi? Ne smemo jih pustiti, da bi stradali. Tudi razne hišice jim bomo postavili, če jih že nismo, da jih obvarujemo pred prehudim mrazom. Pa kaj mraz. Pred njim si že sami najdemo primerna zavetišča — toda hrana, krma... To, ta je glavna za naše male prijatelje, ki so v zimskih dneh povsem zavieni od človekove dobrotljivosti in usmiljenega srca. Dajmo, tudi mi se usmilimo ubogih krilatic, ki tavajo s ceste na cesto, ki brskajo po cestnih odpadkih, ki letajo izpod enega strešnega napuša pod drugega in si iščejo skromne hrane. Saj naši pevčki niso grdo razvajeni in so že z drobtinami zadovoljni. Da si le malo napolnijo lačni želodček, pa so spet rešeni nekaj ur stradanja. Torej jim bo lahko vsaj s suhimi drobtinami vsak postregel, če jim že ne bo mogel pripraviti prave hrane, ki ptičkom posebno pozimi tako ugeja. Kako prijetno in dobro jim pa dé, če jim moreš ponuditi malo masčobe, oljnata zrna bučnih pečka in druge take dobrote.

Ljudje, pomislite v teh mrzlih dneh tudi na naše pevčke, koliko trpe. Ptiki so, ki ne morejo govoriti, niti pokazati, da so lačni. Bodimo usmiljeni z njimi in jim pomagajmo po svojih močeh. Sicer imajo krilati velik krog prijateljev, ki jih nikdar ne zapuste, vendar pa bi bilo potrebno, da bi se dobrotljivost pokazala tudi pri drugih meščanih. Krilati rod bo pomoč v teh zanj tako težkih dneh gotovo spomladati poplačal, ko bo po vejah vrtoč in parkov prepeval pesmi v čast božjo.

Skoraj odveč je, da prosimo v imenu ptičkov tudi naše sadjarje in vrtnarje, naj pomagajo svojemu velikemu krilatemu zavezniku. Saj vsak dober sadjar in vrtnar gotovo na zimo poskrbi za

Milijon lir izredne podpore za izboljšanje kmetijstva v Ljubljanski pokrajini

Ljubljana, 15. januarja.

Visoki Komisar je z ozirom na izredni pomen kmetijstva v celotnem gospodarstvu naše pokrajine in z ozirom na precej zaostalo sedanje stanje kmetijstva, zaradi česar je bilo kmetijsko pridelavo mogoče znatno povečati, bodisi z usposobitvijo mnogih zemljišč, ki jih je dejansko treba smatrati za neobdelana (pašniki, močvirno ozemlje, gmajne itd.) za obdelovanje, odločil, naj se za izredna podpora milijon lir za izvedbo naslednjih del v izboljšanje in povečanje kmetijskih pridelkov v pokrajini:

A. Podelitev podpor do največ 50% stroškov, ki jih imajo mali in srednji posestniki ter najemniki zemljišč, bodisi posamezne bodisi v skupnosti za izvedbo naslednjih izboljševalnih del: preoravanje, ureditev zemlje, izravnavanje, izkopavanje grmovja in skalovja, kopanje jarkov, odvajanje vode in na splošno vsa dela, ki pripravljajo zemljo za poljedelstvo ter gradnja poljskih cest.

B. Podelitev podpor malim kmetom in najemnikom do največ 40% stroškov za nakup orodja, zlasti kmetijskih strojev. Prednost pri tem bodo imeli tisti, ki bodo kupovali sejavnike.

C. Podelitev podpor za povečanje zajetje-reje.

D. Nagradno tekmovanje za pridelovanje semenskega krompirja tistih vrst, ki najbolj ustrezajo vsem pogojem v pokrajini.

E. Nagradno tekmovanje za zidanje gnoj-ničnih jam.

F. Ustanavljanje poskuševališč in vzornih nasadov za pridelke, ki naj se v pokrajini povečajo.

Tako bo uspešno ojačena kmetijska pridelava v pokrajini in to posebno v predelih, ki so pobude najbolj potrebni.

Podeljevanje podpor za izboljševalna dela je namenjeno zlasti lastnikom travnikov v črnomeljskem okrožju, kjer bi bilo mogoče zelo obsežna zemljišča zlahka spremeniti v žitna polja, pa so danes neobdelana.

Tisti, ki se mislijo okoristiti s podporami za izboljševalna dela, naj vložijo prošnje na kmetijski oddelek pri Visokem Komisaratu in naj navedejo v njih naslednje:

Priimek, ime, očetovo ime in bivališče prošilca; kraj, kjer leži zemljišče, ki naj se izboljša;

Mrakovo gledališče. Franciščanska dvorana. V četrtek 15. t. m. »Pavlihovec«. Začetek ob 18.30. V nedeljo 18. t. m. »Pavlihovec«. Začetek ob 10.30 dopoldne. V torek 20. t. m. »Elektra«. Premiera. Začetek ob 18. Blagajna Franciščanske dvorane posluje danes od 10.30 do 13 in od 15 do predstave.

krmilnice in hrano. Kaj bi utrpeli naši sadovnjaki škode, če jih krilati pevčki ne bi varovali pred mrčesom in raznimi zajedalci. Menda bi bil tudi ves sadjarjev in vrtnarjev trud zaman, če jim ne bi bili ptiki vdani zavezniki. Sadjar in vrtnar že vesta ceniti ptičke, ki jim stoje vse leto zvesto ob strani in jim pomagajo uničevati škodljivce. A zdaj je prišla vrsta tudi na vrtnarja in sadjarja, da se oddolžita svojim pomagačem.

Rok za oddajo prijav za dodelitev mleka

poteče danes, 15. januarja. Prehranjevalni zavod Visokega Komisarata opozarja vse, ki teh prijav še niso dali, naj jih oddajo čimprej v najbližji prodajalni mleka ali na najbližji mitnici. Tam dobe tudi tiskovine oni, ki jim morda niso bile dostavljene na dom.

Priglasitev lesa za predelavo

Rim, 15. jan. s. Italijanski »Službeni list« prinaša ministrski odlok, ki določa, da morajo vsi tisti, ki imajo več kot deset kubičnih metrov lesa za predelavo, ta les prijaviti pokrajinskim zvezam, ki so pristojne za industrijsko, trgovinsko in kmetijsko področje. Ustanove, ki sindikalno niso organizirane, morajo priglasiti količine lesa upravi, od katere so posredno ali neposredno odvisne. Za predelovalni les se smatra les, določen za kakršnokoli rabo, razen lesa za kurjavo ali pridobivanje oglja. Prijavo je treba vložiti do 5. februarja 1942-XX in se mora nanašati na stanje, kakršno je bilo na dan 31. januarja 1942-XX. Ministrski odlok je začel veljati včeraj, 14. januarja.

površina zemljišča; domnevne stroške za delo; čas, v katerem bo delo izvedeno.

V okviru določenih zneskov bodo podrejene podpore, ki bodo odgovarjale izpolnjenemu delu in poprejšnji ugotovitvi dela. Za podporo pri nakupu kmetijskih strojev je treba kmetijskemu oddelku poslati prošnjo in ji priložiti račune za stroje. Za podpore pri povečanju zajetje-reje in za tekmovanje v pridelovanju semenskega krompirja in zidavi gnojničnih jam bodo v kratkem objavljena potrebna navodila.

S Hrvaškega

Nemška narodna skupina v Karlovcu bo v kratkem dobila svoj dom, v katerega bodo tudi namestili nemško šolo, ki so jo pred kratkim odprli.

Na Hrvaškem so dne 27. avgusta 1941 uvedli posebne bencinske karte. Zdaj so tudi omejili uporabo vseh postranskih izdelkov, ki jih pridobivajo iz surovega petroleja.

V neki hrvaški vasi je te dni umrla priletna kmečka starka. Po krajevni navadi so jo spravili na mrtvaški oder v sobi in vsa soseda so jo prišla obklopiti. Nenadoma pa je »mrtva« kmetica odprla oči in prosila za skodelico kave. Kmalu se je toliko opomogla, da se je s svojimi sorodniki in znankami vred lahko udeležila svoje pogrebne pojedine. Praznovali so veseli dogodek ves dan in vso naslednjo noč. Ko se je po slavnosti poslavljala od svojih dobrih znancev in znank, pa jo je obšla slabost in tokrat se je zgrudila na tla ter v resnici izdihnila.

Zemunska kratkovalovna radijska postaja bo uvedla posebne oddaje za Hrvate v Ameriki, ki jih je čez en milijon. Oddajali bodo preko zagrebskega študija vsak dan od 3.15 do 4 jutraj.

Hrvaški trgovinski minister je izdal posebno uredbu glede razdelitve usnja in obutve. Vsak, kdor hoče izkazniti za nakup čevljev ali usnja, mora najprej izročiti izjavo, v kateri je natančno popisal svojo zalogo; o resničnost njegovih podatkov pa se bodo prepričali po posebnih občinskih nadzornikih.

Novice iz Države

Deček utonil pri drsanju. 9 letni Learco Sambo je šel s svojimi vrstniki na poledenelo jezero v okolici Gorice. Dečki so se neovirano podili in drsali, dokler se Sambo ni pognal na sredo ledene gladine, pa se je pod njim skorja prelomila in ga je mrzla voda pogoltnila. Njegovi tovariši Mazzetti mu je priskočil na pomoč, pa je še sam zdrknul za njim skozi odprtino. Starejši ljudje, ki so bili zraven, so Mazzettija rešili. Samboja pa niso mogli. Nesrečnikovo truplo so potegnili iz vode šele čez dve uri.

Mladinska kolesarska dirka okrog Gorice. 25. tede meseca bodo kolesarske dirke med člani fašističnih mladinskih organizacij vseh federalnih zvez. Prireditelj bo velikega obsega in zato se v vseh krajih vneto pripravljajo nanjo. Tako so tudi v Gorici priredili dirko na progi 25 km za člane GILL-a. Po ostri borbi je zmagal Milan Birsia iz Rifemberka v času 1 ura in 5 min. Za njim je zaostel za dolžino kolesa Aldo Tantič iz Solkana, vsi ostali pa so za temo dvema zaostali po najmanj pet minut.

Iz Mantove poročajo, da se je po zadnjih dnevih močnih snežnih zametov zdaj vreme spet zjasnilo. Mraza so imeli 13 stopinj.

Včeraj je v Milanu prvič bila uveljavljena uredba o omejitvi električnega toka. Podjetja, ki rabijo večjo količino toka, bodo en dan v tednu počivala. Ves teden bodo obratovala le tista podjetja, katerih naprave ne zahtevajo več kot 50 kilovoltov. Je pa tudi nekaj podjetij, ki bodo počivala dva dni v tednu.

Za obsežna javna dela v Dalmaciji je Duce odobril predlog dalmatinskega guvernerja in namenil tem važnim delom 70 milijonov lir. Vsoto bo nudilo kmetijsko ministrstvo v štirih letnih obrokih.

Stalno komično gledališče odpirajo skupina Gledališča mladih in Veseli berači v franciščanski dvorani. Prva predstava bo v soboto 17. t. m. ob pol 7 zvečer v franciščanski dvorani; program se ponovi v nedeljo 18. t. m. ob pol 3 popoldne in v ponedeljek 19. t. m. ob pol 7 zvečer istodam. — Skeči, burke, satire, parodije. — Prodajalja vetopnic za te vesele večere se začne v petek 16. t. m. ob 10 dopoldne v franciščanski dvorani dopoldne in popoldne vsak dan. Zaradi navala pri večerni blagajni priporočamo nakup vstopnic že v predprodaji.

Zupniški urad Sv. Petra v Ljubljani sporoča: V pokopališki cerkvi Sv. Križa se bo začela prihodno nedeljo, 18. januarja, redna javna služba božja: sv. maša, kratek govor. — Kdor želi med sv. mašo prejeti sv. obhajilo, naj to javi pred sv. mašo cerkovniku. Začetek vsako nedeljo in praznik ob 9.

La lampada di qualità prodotta
nello stabilimento di Milano della
TUNGSRAM ELETTRICA ITALIANA S.A.
Kakovostna žarnica proizvajana
v Milanu v tvornici trdke
TUNGSRAM ELETTRICA ITALIANA S.A.

TUNGSRAM

ČRNA KAMELA

»Mislim namreč: Julija nima z vso to zadevo prav nobene opravka.«
»Charlie se je zatopil v temo. »Spominjam se tudi še,«
je rekel.

»Na kaj?«
»Na svojo mladost in na vročo zaljubljenost. Ker sem pa že oče enajstih otrok, pa je že precej od tega, ko sem z glavo brskal po zvezdah in krvavečega srca tekal okrog. Toda spominj ostanejo.«

»Oh, nesmisel,« je protestiral Bradshaw. »Jaz gledam na stvar popolnoma trezno kot hladni opazovalec.«

»Potem sem jaz nemerodajnega mnenja, da je stari dobri svet na Havajih nujno potreben popravlja,« je odgovoril Chan zaskrbljenega obraza. »Izgubljaj namreč nekaj na svoji očarljivosti, o kateri znate vi tako lepo sanjariti.«

Ustavil je vozilo pred časopisnim uredarjem, da se je cviljenje zavor glasno zaslišalo po prazni cesti. V pritličju je gorela le še ena sama namizna svetiljka, v zgornjem nadstropju pa so luči silile skozi vsa okna. Tam so pregledovali brzojavke, ki so se stekale z vsega sveta, in katere so ta zaslanjani otok sredi Tihega oceana spajale z življenjem prostrane zemlje.

Jimmy Bradshaw je ravno mislil izstopiti, pa je obstal in postrani pogledal Chana. »Mislim, da ga zdaj ne morem dobiti nazaj, ali ne?« je vprašal.

»Ne, žalibog ne,« je takoj odgovoril Chan.

»O čem pa prav za prav govorite?« je poizvedoval nedolžen Jimmy.

»O isti stvari kot vi,« je modroval Charlie.

»Mislim namreč na robec, ki ste ga vzeli mr. Martinu.«

»Jaz tudi,« je naglo odgovoril Chan.

»Torej ste vedeli, da je moja lastnina?«

»Mislim sem si res. To je tisti mali črn na robcu. In vi niste imeli nobenega poviada, da bi si obrisali pot s čela. Prav zares sem vas občudoval, s kakšnim samopremagovanjem ste vse prenašali in si niti z rokavom nisti obrisali pota. Radi bi mi povedali, da vam ga je nekdo vzel iz žepa.«

»Tako nekako se je moralo zgoditi.«

»In kdaj?«

»Ne vem, mislim pa, da v času, ko sem se kupal.«

»Ste prepričani o tem?«

»Res, to se mi zdi edina možna razlaga. Navzlic temu pa sem šele dosti kasneje opazil, da ga nimam.«

»In še mnogo, mnogo kasneje mi vi konec koncev to stvar tudi javite?«

»Vsemu temu pa je kriva moja prekleta pamet, Charlie,« se je smejal mladi prijatelj. »Enostavno ne znam biti središče pozornosti. Toda vseeno mi dovolite, da si ga od blizu ogledam.«

Charlie mu ga je dal v roke, da ga je natančno v luči avtomobilskih žarometov pregledal. »Zares je moj. To na robu je moja kratica. Stvar se mi zdi precej zagonetna.«

Chan je vzel robec nazaj. »Imam torej precejšnje razloge za sumničje, zaradi katerih vas lahko dam takoj zapreti.«

»Nikar se tako ne šalite s časopisno silo,« ga je opozoril Jimmy. »Rajši dvakrat premislite, Charlie. Jaz nisem umoril znamenite gostje tega otoka. Za takšne vrste gostoljubje nisem bil nikoli sposoben.« Okleval je. »Jaz bi ta robec danes ponoči še lahko dobro rabil.«

»Jaz tudi,« je ljubeznivo odgovoril Chan.

»Torej lepo, potem bom moral jaz znoje kaplje stresati na neumrljive vrstice, ki jih bom zdaj napisal. Na svidenje, go-spod komisar.«

»Na svidenje,« je odgovoril Chan. »Toda prosim vas, pri vsej zgodbi izpusťte ta robec, prav tako pa tudi iz vaših razgovorov v bližnjem času, ali pa bom moral jaz stvar naprej zasledovati.«

»Drži, Charlie, ostala bo velika skrivnost. Nihče torej tega ne ve, razen vas in mene — in policije.«

Enajsto poglavje.

Polnoč v Honolulu.

Chan je počasi vozil do konca ceste Bethel proti poslopju policije in ustavil svoje vozilo, potem pa stopil po obrabljenih kamnitih stopnicah navzgor. V razsvetljenem kriminalnem uradu je stopil pred svojega šefa.

»Halo, Charlie!« ga je ta pozdravil. »Čakal sem vas. Danes zvečer sem se vozil po aveniji Kalakaua, sicer bi bil z vami tam spodaj ob obrežju. Doveda se mi, da je to precej huda stvar. Ste že kaj odkrili?«

Chan je žalostno zmajal z glavo. »Poročilo bo sicer precej dolgo,« je rekel in zraven pogledal na uro.

»Navzlic temu ga bom rajši kar takoj poslušal,« je živahno odgovoril šef. Vožnja po aveniji Kalakaua ga je popolnoma osvežila.

Charlie se je tedaj potrpežljivo vsedel in začel razlagati, njegov predstojnik pa mu je pazljivo sledil. Popisoval je najprej prizorišče umora, izginotje morilnega orožja in brezupni morilnež poskus, da bi čas zločina postavil na dve minuti čez osem. Ko je našteval različne sledove, je omenil tudi izginotje briljantne zaponke, katero so bile pritrjene orbidiže.

»To je že nekaj,« je potrdil šef in si prižgal cigaro.

Chan je skomizgnil z rameni. »Nekaj, česar pa še nimamo v rokah,« je poudaril. Potem je nadaljeval in razlagal navzoč-nost Shelah Fane pri umoru Dennysa Maya natančno tako, kakor mu je to zjutraj pripovedoval vedeževalec.

Predpisi o porazdeljevanju tekstilnih izdelkov, obutve in oblačilnih predmetov

Izdelovalnice konfekcij, ki prodajajo direktno obšinstvu, bodisi da so industrijske ali obrtniške, in izdelovalnice, priključene trgovskim podjetjem, ki proizvajajo konfekcijo po tabeli B, si bodo lahko nabavljale za te konfekcije potrebne surovine ob naslednjih pogojih:

a) Naznaniti morajo kategorijskim nacionalnim združenjem nakupe surovin, namenjenih takim posebnim konfekcijam, napravljene v letih 1939/1940. Naznanila morajo biti dokazana z rednimi fakturami.

b) Kategorijska nacionalna združenja morajo: 1. Ugotoviti točnost predloženih dokazov. 2. Sestavljati sezname povprašujočih tvrdk, ločene po pokrajinah.

3. Povpraševanje tvrdk zopet ločiti po 12 blagovinskih kategorijah in po imenu odnosnega predmeta.

Na ta način bodo ugotovila srednji letni konzum povprašujočih tvrdk. O takih seznamih bo treba napraviti rekapitulacije ter jih takoj naznaniti concordit, da odredi višino periodičnih akontacij, ki se smejo dovoljevati povprašujočim tvrdkam.

4. Na podlagi odredb concordita morajo kategorijska nacionalna združenja poslati povprašujočim podjetjem »nakupno dovolilo« (pooblastilo), zbornici pa prepis priloženega obrazca, v katerem bosta označena ena izmed 12 blagovinskih kategorij in odnosni predmet z navedbo količine in odnosnega števila točk.

5. Povprašujoče podjetje bo na podlagi »nakupnega dovolila«, ki ga je prejelo od kategorijskega nacionalnega združenja, zahtevalo od trgovsko-industrijske zbornice »nakupne bone« do višine (v točkah), navedene v dovolilu.

6. Zbornica bo izdala »nakupne bone« (ki jih bo prejela od concordita) ob upoštevanju istih navodil, kakor za sestavo bonov za dvig.

c) Podjetja so dolžna dokazati odnosnim nacionalnim združenjem in drugim organom, ki jih bo navedel concordit, resnično uporabo od njih nakupljenih surovin za izdelavo predmetov tabele B.

Dva nova mezdna razreda v socialnem zavarovanju

Zavod za socialno zavarovanje opozarja vse delodajalce, da je bil do 30. novembra 1941. najvišji mezdni razred: VIII. mezdni razred za zaslužek: dnevno nad 30,40 lir (tedensko nad 182,40 lir, mesečno nad 760 lir); od 1. decembra 1941 dalje pa sta z naredbo Visokega Komisarja (Sl. list št. 104 od 27. dec. 1941) dodana dva nova mezdna razreda in sicer: IX. mezdni razred za zaslužek: dnevno nad 38 lir do 45,60 (tedensko nad 228 do 273,60 lir, mesečno nad 950 do 1140 lir); X. mezdni razred za zaslužek: dnevno nad 45,60 (tedensko nad 273,60, mesečno nad 1140 lir). V kolikor je imel zavod že prijavljene zaslužke za IX. in X. mezdni razred, je potrebne mezdne spremembe izvršil sam in bo v plačilnem nalogu za december 1941 že računal prispevke po teh razredih.

Ker pa niso vsi delodajalci do sedaj javljali zaslužnikov, ki presegajo VIII. mezdni razred, jih vabimo, da pregledajo plačilni nalog za december 1941 in prijavijo zavodu z dopisom ali seznamom vse zaslužke preko VIII. meznega razreda. V kolikor niso že vpoštevani v plačilnem nalogu

Gornjih navodil se bo treba držati tudi pri novi nabavi racioniranih izdelkov industrijskim ali obrtniškim podjetjem v razne namene, a različne od njih, o katerih je govora v navodilih za racionirano prodajo tekstilnih izdelkov itd., n. pr. za slikarje pri novi dobavi platna za slike na roko, za oleografije, za stenske preproge, za vojaške krojačnice pri nabavi podlog in drugih tkanin (sukno izključeno), ki so potrebne za konfekcijo uniform in čepic.

Nacionalna kategorijska združenja, katerim se poverja ta posebna naloga sodelovanja s concorditom in kontrola podrejenih podjetij, bodo primerno skrbela, da se potrebe podrejenih podjetij ugotovijo čim prej, zato, da se jim omogoči čim hitrejša dobava v izmeri, ki se bo določila.

Na kraškem svetu je treba za vsako posekano drevo takoj vsaditi mlada drevesca

Ljubljana, 15. januarja.

Če izvzamemo dva, tri premogovnike in domače poljedelstvo z živinorejo, ki niti ne zadoščata za potrebe domačega prebivalstva, je edino naravno bogastvo Ljubljanske pokrajine gozd. Ljubljanska pokrajina je v znatni meri pokrita z gozdom, po večini s starimi, močnimi debelimi debli, ki dajo izvrsten les. Prevladujejo pri nas hoja (jelka), smreka in bukev, torej drevje, ki daje odlične stavbni les in pa drva, manj pa je kostanja, hrasta in oreha, še manj pa macesna, torej lesa za pohištvo. Lesa ima pokrajina dovolj tudi za izvoz, saj sta kar dva okraja, ki se preživljata in krijeta svoj primanjkljaj iz dohodkov od lesa, namreč kočevski in logaški okraj, v znatni meri pa tudi novomeški in črnomeljki ter ljubljanski okoliški.

Vendar gozdnemu bogastvu grozi nevarnost, da bo sčasoma usahnilo in da dobimo namesto lepih gozdov samo goličave.

Leta 1938. je bila v Ljubljani anketa o gozdu in na njej je bilo ugotovljeno dejstvo, da se je že do tedaj znižala količina lesa v stoječem gozdu kar za 50 kubičnih metrov na hektar gozda pod normalo. Že do tedaj je bil torej naš gozd povprečno silno razredčen, od tedaj pa se je stanje še poslabšalo. Zlasti so mnogo trpeli gozdovi malih posestnikov, manj pa gozdovi, ki so last države, samouprav in skupnih občin ali pa so bili pod agrarno reformo oziroma še v sklopu veleposestev. To je umevno, če pomislimo, da je mal posestnik pogosto v denarni zadregi in tedaj krije primanjkljaj pač v gozdu. Niso dosti zalegle niti same odredbe in predpisi o sekanju. Velika kriza l. 1935., 1936. in dalje, ko ni bilo izvoza lesa, je k sreči nekoliko ustavila sekanje lesa, pa ne za dolgo.

Zaradi prevelikega sekanja gozdov nastajajo še razne druge nevarnosti poleg tega neposrednega usiljanja narodnega bogastva: sprememba zemlje in podnebja; hudourniki postajajo silovitejši, trgajo zemljo in prod v gorah ter zasipajo z njo plodna polja v dolini; ker zaradi pomanjkanja drevja hitro odteka in izhlapeva voda, je nevarnost suše večja; ogro-

Z druge strani pa bodo podjetja poskrbela, da se lahko izvede najstrožja kontrola in da bo dvignjeno blago v resnici uporabljeno za konfekcijo predmetov, omenjenih v tabeli B, ali pa za predmete, drugačne od onih, ki jih navajajo navodila Visokega komisariata, in da se ne prodajajo obšinstvu v originalni obliki.

V primeru, da podjetja, navedena v tej okrožnici, potrebujejo nujno in dokazano novo dobavo (dobave izjemnega značaja), bo nacionalno kategorijsko združenje lahko izdalo »nakupno dovolilo« v njihovo korist in o tem takoj obvestilo zbornico, ki bo izdala odgovarjajoči nakupni bon.

Akontacija, ki jo bodo kat. nacionalna združenja dovoljevala ob kriteriju varčnosti in ob sorazmernem upoštevanju potreb podjetja, se bo odštevila od dokončnega nakazila, ki ga svojeizdajo določijo nacionalna kat. združenja na podlagi gori omenjenih odredb.

Žena so razna poslopja, ki jih je varoval gozd; odpade tudi dobiček, ki ga je imelo revno prebivalstvo od raznih gozdnih sadežev in pridelkov, kakor gob, želoda, žira, jagod, trhljadi in stelje.

Edini pripomoček proti tem nevarnostim je pametno, racionalno sekanje in izbira drevca, zrelih za sečnjo ter takojšnje pogozdovanje. Za vsako posekano drevo morata biti takoj vsajeni dve mladi drevesci, zasaditi pa je treba tudi vse goličave.

Moramo vedeti, da je večina gozdnih tal v naši pokrajini kraškega značaja. Le na ozkem pasu Krma bi mogli čakati, da se posekani gozd zaraste sam od sebe. Pa tudi tu zraste nov gozd prej in hitreje, če ga sami zasadimo.

Na krasu pa je sploh smešno čakati, da bi gozd zrastel sam od sebe. Ako tu sami ne zasadijo novega gozdnega nasada, ne bomo nikoli več imeli gozda. Pogozdovanje na Krasu je torej zapoved, ki jo moramo izpolnjevati, predvsem seveda tisti, ki posekajo obrablen gozd. Mnogo mora k temu pomagati tudi šolska mladina, sploh vsi, ki jih je treba pritegniti k pogozdovnemu delu. To pa takoj, da ne bo prepozno in nas ne bodo čez desetletja imeli potomci v slabem spominu!

Vsakovrstna darila:

razne keramične predmete, cvetlične vaze, kadilne garniture, pepelnike, krpiniče, slike, stenske plakete, križe s pripadajočimi svenčki si blagovolite ogledati v

Papirni Ljudske knjigarnice v Ljubljani
Miklošičeva cesta 5. Telefon 30-30

Novinarji za redno dijaštvo

Novinarsko društvo je svojo zadnjo umetniško prireditev konec leta 1940 združilo s podporno akcijo za revno dijaštvo. Priredilo je nabiralno akcijo med gospodarskimi krogi mesta in dežele, Javnosti, ki se je že mnogokrat pripravila, da novinarji s svojimi javnimi nastopi vselej služijo kakemu plemenitemu namenu, se je lepo odzvala. Nabiralna akcija je dala 39.550 din, oglašni na koncertnem sporedu pa 16.907 din. S koncertno prireditvijo vred so znašali vsi prispevki 80.309 din, po odbitku izdatkov za prireditev in za administracijo vse akcije pa je ostalo 52.801 din ali 20.064 lir.

Med zimo po prireditvi je Novinarsko društvo razdelilo od tega ostanka 11.441 lir. Večje zneske je nakazalo Dijaški kuhinji in raznim drugim ustanovam za podpiranje revnih dijakov, podpore v denarju so dobivali tudi posamezni revni dijaki, mnogi pa so bili deležni tudi podpor v obliki oblačilnih predmetov, ki jih je društvo po znižani ceni dobilo od trdnice Prelog.

Ostanek 8623 lir pa je Novinarsko društvo razdelilo v tej zimi v obliki denarnih podpor po 150 lir, ki so jih bili deležni najpotrebnejši dijaki in dijakinje mnogih ljubljanskih šolskih zavodov.

Novinarsko društvo je tako izčrpalo ves dohodek svoje dobrodelne akcije za revno dijaštvo in se ob tej priliki iskreno zahvaljuje v svojem in v imenu obdarovancev vsem, ki so z velikim razumevanjem to akcijo podprli.

Robidov list, lahko nabirate vso zimo in doma sušite. Kupuje in najboljšje plača vedno Grom Jože, Ljubljana, Tržaška cesta 11.

Novice z jugovzhoda

Vsi begunci v Srbiji bodo dobivali mesečno denarno pomoč. Uredba, ki je izšla in ki to določa, pravi, da bodo dobili redno mesečno denarno pomoč vsi državni in banovinski uslužbenci in upokojenci in njihove družine, uslužbenci imovinskih občin, mestnih in občinskih uprav, kakor tudi te vrste upokojenci in njihove družine. Uredba velja za vse, ki so bili primorani, da se nastanijo na srbskem upravnem področju. Višina denarne mesečne pomoči je brez ozira na draginjski razred, v katerem je kdo bil, določena takole: od I. do III. položajne grupe mesečno 2500 din; za IV. in V. grupo 1750 din; za VI. in VII. 1500 din; za VIII., IX. in X. 1500 din; za služitelje 800 din. Izplačilo bo netto. Poleg tega vsakomur pripada še mesečno po 300 din za vsakega begunskega zakonskega ali pozakonjenega otroka do 16. leta starosti. S tem bo gotovo mnogim pomagano in bodo tako vsaj najhujšega pomanjkanja rešeni.

Zadnje ostanke partizanov čistijo zdaj okoli Velike Gradiške srbski prostovoljci in četniki.

Pod smrtno kaznijo je prepovedano sprejeti Juda na stanovanje ali ga skrivati, prav tako je prepovedano sprejemati v varstvo njihovo premoženje ali denar. Če ima kdo kaj v varstvu, mora do 15. januarja prijaviti pristojni oblasti.

Na pravoslavni božič ne bodo smeli streljati s pištolami ali streljem, ker prilike niso za to primerne, tako pravi posebna uredba, ki to zabranjuje in opominja starše, da so odgovorni za svoje otroke.

Slovenci v Zaječarju so tudi imeli lep božič. Belgrajski »Vreme« precej obširno poročila, da so imeli skupno večerjo v prostorih mestnega socialnega odbora, potem je bilo pa več deklamacij in mešani zbor je zapel nekaj lepih božičnih pesmi. Navzgo je bil tudi predsednik mestne občine g. Djordjević in nekaj drugih uglednih osebnosti. Predsednik slovenskega odbora g. Jaka Slokan je imel daljši govor, v katerem je poudarjal posebno naklonenost g. predsednika, ki zelo skrbi za Slovence. Slikar Albert Sirk je podaril za božič predsedniku občine lepo umetniško sliko, ki predstavlja notranjost slovenske kmečke kuhinje. Ta božična proslava je bila res nepozaben trenutek in je našim ljudem nudila mnogo toplega božičnega razpoloženja.

Mož, ki se zime ne boji, je policijski nadrednik Crnjanski, ki se v Beogradu gre vsak dan v Savo kopat. Stevilni gledalci ga občudujejo. Če pomislimo, da je zadnje čase temperatura stalno pod ničlo in da mož ostane v vodi po celih 20 minut in potem leže v sneg in se »sonči«, je tudi občudovanja vreden. Crnjanski je znan sportnik, v službi vreden in tudi sicer marljiv, saj vsako leto privatno polaga izpit za gimnazijo in bo letos maturiral.

Ljubljana

Koledar

Danes, četrtek, 15. januarja: Pavel, pušč.
Petek, 16. januarja: Marcel L. papež.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer R., Sv. P. etra c. 78.

Skladatelj prof. Matija Tome bo izvajal v ponedeljek dne 19. t. m. na prvem večeru predklasične glasbe najrazličnejša dela iz klavirske literature in to iz dobe med letom 1500 in nekako do leta 1750. Profesor Tome je priznan mojster na orglah, na enem najpopolnejših instrumentov. Skladbe bo izvajal na orglah Glasbene Matice, ki jih je pred leti postavil v Hubadovi dvorani mojster Jenko iz St. Vida nad Ljubljano. Ker bo koncert izredno zanimiv opozarjamo na njega vse prijatelje tega kraljevskega instrumenta. Začetek koncerta bo ob pol 7. uri v Hubadovi dvorani poslopja Glasbene Matice v Vegovi ulici. Vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

»ALPA« čaj v vsako kuhinjo

Ljubljansko gledališče

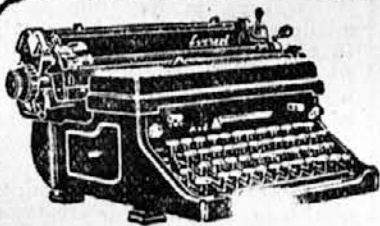
Drama.
Četrtek, 15. jan., ob 17.30: »Boter Andraž«. Red. Četrtek.

Petek, 16. jan., ob 17: »Voda.« Premiera. Red. Premierski.

Sobota, 18. jan., ob 17.30: »Rokovnjači.« Izven. Nedelja, 18. jan., ob 14: »Dom.« Izven. Znižane cene. — Ob 17: »Voda.« Izven.

Opera.
Četrtek, 15. jan., ob 17: »Ples v Operi.« Opreta. Red. A.

Petek, 16. jan., ob 15: »Rigoletto.« Izven. Di. jaška predstava. Zelo znižane cene.
Nedelja, 18. jan., ob 10: »Princeska in zmaj.« Izven. Mladinska predstava. Zelo znižane cene.

Una macchina per scrivere da ufficio che apporta snellezza, precisione e rendimento nel lavoro è la nuova

Pisalni stroj za pisar. no, nove elegantne linije, precizne konstrukcije, trpežen in masiven, teče zelo lahko in tiho

Everest MOD. S

Rappresentante esclusivo per la Provincia di Lubiana:
A. KOVAČIČ
Prešernova ul. 44 Tel: 26-36 prel Ivan Legat

Igor Zagrebenec

Zavetje v pečevju

Zdaj je pa Tonetu dosti. Prav toliko dobre volje je, da bo tistega, ki mu jih kar naprej brusi, zluhal, če ga najde. Naglo se požene po bregu, dolgo mu ni treba ugihati. Kar koj dobi zmeden in prepaden obraz.

»Tak ti si to, Pezdikeček!« reče in ročno obrne drobnega možička v zraku tako, da moli z nogami k nebu. Pótlej ga pa spet osramočenega in klavnega postavi nazaj na cesto.

Kako hitro so tiho tudi drugi, ki so se prej poskušavali posmehavati! Pri priči jih zmanjka.

Kaj pa moreš? Ljudje imajo svoje muhe. Če pa eno dobro desneš, se ti tudi roj razleti v vse vetrove.

»Zdaj pa le naprej!« ukaže Tone. Kar tako so bili tjačas tam obstali. Nazadnje pa le pridejo na vrh Brniva.

Mrzla sapa jih pa kar pri priči sežene v zatišje na drugo plat.

Toliko počakajo, da se oddahne živina in da sami spet pridejo do sape.

Pótlej se pa spet odpravijo. No, zdaj se bo pa že hodilo!

Vendar je vrh za namil Oditod — najprej malo bolj strmo dol po bregu, pótlej pa malo manj kakor do večera po ravnem! Tako se pa že hodi, zares!

Kdo je pa tod sekal?

Lani sem hodil skozi, še podnevi je bilo temna taka gošča!

Pa poglej tja dol! Kako je to lepó zeleno!

Do plavih hribov prideš z očmi kar po ravnem. Gozd, polje, gozd, polje. Nad hribi pa se gnetó beli oblaki. No, vi nam pa res ne boste prinesli huđe ure, danes že ne!

Tale klanec — nanj pazite, možje! Huđe je treba zavirati.

Če bi bilo kaj dežja prej — saj ne bi speljali!

Še tako se drže mlake in blato. Majhno se pa le pozna smerčevina!

Vidiš, tamle spodaj na ovinku so že Francozi!

Skerjančev Matevž, ta ti je pa res možak! Težko bi se nam bilo obračati — saj si še sekire skoraj ne bi upal dati v roke nobenemu, če bi moral biti sam in še sam z njimi delati! Tako pa! Dobro si ukrenil, Skerjančev Matevž! Prav velike skrbi smo se znebili, zares! Tega ti ne bomo pozabili!

Zdaj so pa že izginili za rob. Tržani jih prigarjajo.

Pa dajmo še mi za njimi! Tamle bo pa spet bolj trda!

Ah, kaj! Si bomo pa pomagali! Nekaj jih skoči naprej, dobro uro se zamude tam, še prej pa zavpijejo tržanom

dol, naj počakajo.

Seveda, kdaj je pa kdo nazadnje poravnjal tole pot!

Zdaj se pa ti ubadaj s posipom! Nazadnje le srečno vse opravijo.

»Naprej!« zavpijejo onim nad sabo. In spet odmeva po gozdu škripanje, spet se razlegajo klici in kletve.

Lep čas mine, preden je zadnji voz na dobrem.

Se nekaj sitnosti — pa se hrib položi. Zdaj bo šlo pa že bolj zlagoma!

No, samo da smo srečno do sem privozili!

Za naprej nas ne sprašuj! Se na mari nam ni! Opolnoči, če češ, se prerinemo brez lečerbe!

Kje spredaj so že Francozi! Odtodle, z roba, je pa res lepó pogledat naprej!

Clovek pri cloveku, red za redjo, voz za vozom, žival lepo pri živali! Pa reci, če jih nismo dobro izučili! Pokazati nam je bilo treba samo — potlej, to je naša skrb! Nas enemu kaj pokazati, to se ne pravi metati bob ob steno! Kar vidiš, si zapomniš in potlej se zlepa ne vešes tako, da bi ti kdo utegnil očitati, češ, natančno sem mu povedal, pa ga zdaj poglej!

Pomalem se večeri.

Sezone je že nizko.

Zmerom redkejši prihaja gozd ob obeh tih pota.

Daleč ne moremo biti več od ljudi, si govore tudi tisti, ki se svoj živi dan v to kraj niso bili, premaknili dalje kakor do Goljave.

Kar na lepem pa se odpre pogled.

Kaj vidiš?

Kaj vidiš, ljuba duša! Nikari se ne razjokaj!

Osmojeni zidovi, pogorišča, požgana cerkev, žive duše nikjer!

»Toda bomo nočili, zadnjo rajžo skupaj, jutri zarana pa vsak v svoj kraj! Vam, Globočanom, bo najbližje in najlažje! Najprej boste pri delu!« reče Tone.

Francozi nanosijo dračja in drva. Kmalu zagore ognji.

Se zmerom je svetlo. Zdaj je treba skuhati večerjo, dokler se še kaj vidi!

Molče pojedó.

Potlej si pa za noč napravi ležišče vsak, kakor si ga najboljšje ve in zna.

Druge straže prevzamejo Francoze. Utrujeni ljudje še nekaj časa strme v ogenj, čedalje bolj zamira beseda. Končno pa le domala vse zmaga spanec. Pot je bila dolga.

Vi srebrni svetlovi tam zgoraj kdo pa ve, ali najde razen kakšnega vetra še kaj do vas! Tako visoko se blišcite sami zase v temi! Ali si more misel utreti pot, ali je dano, da vam srce zaupa svojo vnetost in jo potlej zares prenesete tja, kamor je bilo zgovorjeno! Z enega kraja do drugega, od enega cloveka do drugega?

Kdo pa spi! Ljuba duša, kdo pa spi! Mrzaj se predramil ljudi sredi pozne noči.

Kaj se teh mož vendar že vrača spet v domačo vas, prav go'ovo, da je elherni buden. Takole sprašuje gor k nebu, kakor sem rekel. Ali si ti, zvezda, ki tako

milo migljaš, samo moja ali tudi sosedu tule, temu kozjebračemu Pezdikeču, kaj obljubljaš zanašati? Če mu, potlej se bom pa kar obrnil, pa mu daj, pa mu še, tej strigalici, kaj napoveduj, lepe čase mu obljubi, kar daj, ti le kar daj!

Ali ni to objestno ogovarjanje?

Saj je prav, saj je prav, zares je prav! Dolgo so se morali ti močje skrivati po goščah in grmeh, dolge dni in noči so prebili v pečevju. Da so jih — ah! je bil mar kateri od njih tega kriv? Kje pa!

Vidiš, zdaj spet prihajamo nazaj! Pa si je marsikateri mislil, nikoli več ne bo videla ta dolina!

Sila se brusi, kakor koli naj bo zbrana in razlogotena, svet je preveč velik. Če s prvimi zamahi ne razbijes brusa v kose, pozneje se ti utegne razklati kladivo, in če boš udarjal v najhujši togoti z golo pestjo — sam sebi se boš moral smiliti — trugega pa nič — prav zares, da drugega nič!

Jutri tedaj!

Tega in tega je to zadnja misel. Najbolj zmazani pa kar naprej pletejo zmerom temu podobno, kar spreminja, je samo dremavica, ki se ne mara sprevreči v spanje. Glave še zmerom ostajajo budne, živost se jim upira — in tako, se marsikomu hlesti, tudi miraj se malo kriv, noge je treba potegniti k sebi, v roke si sežeš, kar najdeš, si vržeš čez glavo in če je kaj odveč, si pokriješ kolena. Kakor pa se obrača na jutro, rajši vidiš, da so kolena na gorkem kakor glava — razen ušesa, tistega, ki ga imaš ležé gori obrnjena.

Andrejčkov
Jože:

Žalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

322.

»...Kakor zid je prebledel, ko me je zagledal. Prijel se je za naslanjač in skušal zbrati pogum. Potem je vstal in mi s hinavskim smehljajem dejal, da je vesel, ko me vidi lukaj. Potreboval je denarja in me je prehitel ter brž vzel svojih pideset tisoč...«

323.

»...Lažnivec!« sem zakričal, »ne samo pideset tisoč, vzel si jih še stotisoč več. Prekanil si urade s sleparskimi spričevali in hudobnim ravnanjem. A zdaj ni časa za očilke. Povej, kje imaš mojega otroka? Daj ga nazaj, potem se bova menila naprej!...«

324.

»...Delal se je začudenega in nevernega. Dejal je, da se mi blede. Kaj njemu mar moji otroci! Jaz sem mu rekel, naj ne misli, da me bo preslepil. »Mojega sina si imel v pisarni, da si po krivem pograbil njegov delež. Daj mi ga nazaj, zakaj jaz bom terjal pravico...«

Celebes in Tarakan

Dva važna člena v verigi, s katero so si namenili Japonci zadržati Filipine

Zadnja vojna poročila z Daljnega vzhoda omenjajo med otoki, kamor so se izkrcali japonski oddelki, tudi že otok Celebes, veliki »K«, ki je na ogromnem »papirju« Tihega morja »zapisan« med Borneo in Novo Gvinejo, ter med Javo in Filipine.

Celebes leži torej v življenjsko važnem središču Tihega oceana. Amerikanci, Angleži in Holandci so ga smatrali, kakor piše osni poročevalec z nekako posmehljivo, za nedostopnega, nezavzetnega. V vojaškem oziru je to izredno važna postojanka, s katere je mogoče gospodovati nad vsem področjem med Azijo in Avstralijo. Celebes, ki spada med velike otoke ter ima prav svojevrstno obliko, je ves v večjih in manjših zalivih, ki so v vojaškem oziru izredno važni. Na njem živi nad štiri milijone ljudi. Poljedelstvo je zlasti v zadnjih desetletjih doživelo velik napredek in predstavlja izdaten vir dohodkov. Tu goje tobak, riž, kokosove palme in drugo. Kokosovi orehi spadajo med najvažnejše pridelke, zlasti ob severni obali polotoka Minahasa, kjer so se na skrajnem severovzhodnem koncu te dni izkrcali Japonci. Beseeda »Minahasa« pomeni v jeziku tamkajšnjih domačinov toliko kot »Zveza«. Ta polotok je izredno rodovitno ker so tam ognjeniškega izvora. Na njem je 250.000 prebivalcev, ki prebivajo v kakih 500 vaseh, zvezanih med seboj po dobrih cestah. To področje je zlasti v vojaškem oziru zelo pomembno, kajti z njegovo zasedbo bi Japonci izpolnili tudi od južne strani obroč okoli Filipinov.

Nasprotno pa je Tarakan zelo majhen otok, skoraj naslonjen na vzhodno obalo Bornea, h kateremu je geološkem in političnem oziru tudi spada.

Je pa tudi eden krasnih draguljev Holandske Indije. Tarakan lahko prištejemo v vrsto svetovno znanih imen kakor so: Mosul, Borneo, Mehika, Romunija, kajti tudi na njem so bogata ležišča petroleja, čeprav nasprotniki osnih držav skušajo prepričati svetovno javnost, da so Japonci po zasedbi tega otoka našli vse petrolejske naprave porušene, in da bo treba več mesecev, da bodo spet popravljene. Tarakan je na petroleju izredno bogata dežela. V vsej Holandski Indiji črpajo iz zemlje na vprav tem otoku najboljši petrolej, ki pa ga ni malo. Letna petrolejska proizvodnja doseže čez milijon ton. Tudi Tarakan ni daleč od Filipinov in se preko njega in preko britanskega dela Bornea zadržuje zanka, ki jo je pred dobrim mesecem zagnal Tokio, da bi ujel Filipine.

Kubanski kozaki in njih domovina

Izrazita poljedelska dežela je v dveh desetletjih postala izredno važna industrijska pokrajina

Jugovzhodno od dežele, kjer so doma sloviti donski kozaki — piše dopisnik »Centraleurope« iz Bukarešte — se razprostira pokrajina, kjer bivajo nič manj sloviti kubanski kozaki. Njihovo ozemlje meri skupno nad 94.000 štirinajških kilometrov, ali komaj 6.000 kv. km manj kot Švica. Na zahodu meji na Azovsko in Crno morje, na jugu na Kavkaz, na severni strani na majhno reko Jejo, na vzhodu pa na stavropolsko visoko ravan.

Ime Kuban je tatarskega izvora — pravi dalje omenjeno poročilo. Tatarsko ljudsko, ki je nekoč bivalo v Kubanski pokrajini, se je dve stoletji skoraj neprenehoma vojskovalo z donskimi kozaki. Za časa Katarine II. so jih pregnali, na njihovo mesto pa so prišli ukrajinski kozaki iz Zaporoga, ki pa jih v kubanski deželi ni več, ker so bili preveč bojevitni in preveč samostojni. Ker pa so bili postavljeni kot branik pred stalnimi napadi gorskih Kavkazijcev, so ruski vladi na ta način lahko delali velike usluge.

Ozemlje, kjer so bili naseljeni kozaki, se deli v dva dela, v južni del, ki mu daje značaj kavkaško predhribje, ter v severni, ravninski predel, kjer le redkokdaj dežuje in je pokrajina zaradi tega prikladna kvečjemu za živinorejo. Na razpolago je tam dovolj pašnikov. Kozaki so bili kmetje, deloma veleposestniki. Njihov vojaški položaj je bil urejen s posebno pogodbo, v kateri so kozaki obljubili pokorščino carju. Vsak kozak je smel imeti konja in takojmenovano »hladno« orožje. Takšno samostojnost pa so imeli samo na tistem področju, ki je bilo neposredno podrejeno kozakom in ne na celotno kubansko ozemlje.

Ko je število ruskega prebivalstva postopno naraščalo, so številno, nekozaško ljudstvo, zlasti Ruse ter Ukrajince, vabili, naj se naselijo na Kubanskem. Po mestih so po veliki večini živeli Rusi, kozaki pa so ostali v večini na deželi, po poljih in stepah. Pred začetkom prejšnje svetovne vojne je bilo na kubanskem ozemlju 27 milijona ljudi in od teh samo 700.000 kozakov. Po ljudskem šteju, ki so ga Rusi izvedli leta 1926, je bilo v tej pokrajini

tedaj 2 milijona Ukrajincev, pri čemer so vsi tudi kozaki. Tako so imeli Ukrajinci 70-odstotno večino nad ostalim prebivalstvom. Po letu 1926 se je prebivalstvo tod zelo razmnožilo, kozakov pa je bilo vedno manj. Zlasti domače vojne in boji proti boljševikom so jih stali mnogo k-rvi. Nič manjše niso bile kozake izgube v času prejšnje svetovne vojne. Leta 1914 so tvorili kubanski kozaki cele konjeniške polke, dali pa so tudi nekaj pehotnih polkov.

Kubanski kozaki so se obvezali, da bodo služili pri vojaki 18 let. Bili pa so — končuje poročevalec iz Bukarešte — vedno nasprotniki boljševizma. Po porazu tako imenovane »bele armade« leta 1924 je izbruhnila spet vstaja, uvedba kolektivnega sistema pa je imela za posledico nove upore, ki pa so bili vsi v krvi zadušeni. Mnogo kubanskih kozakov so tedaj odgnali v severne ruske dežele, v njihovi pravi domovini pa je bilo vedno več Rusov in Ukrajincev.

Rudno bogastvo

Mesta so se tam hitro razvijala. Glavno mesto je Jakaterinodar, ki so ga pozneje prekrstili v Krasnodar in ima danes približno 200.000 prebivalcev. Posebno važno je postalo mesto Majkop zaradi petroleja, ki so ga na tem področju odkrili. Pristanišče Tuapse ob črnemorski obali, kamor radi zahajajo v velikem številu tuji izletniki, je postalo eno glavnih središč, iz katerih izvažajo petrolej. Kubanska dežela pa je poleg tega bogata tudi na železu, vinku, cinku in manganu. Nekoč je bila to poljedelska pokrajina, v dobi Sovjetov pa je postala industrijsko področje.

Sani na budimpeštanskih ulicah

Na vsem Madžarskem je zadnje dni zapadlo izredno mnogo snega. V Budimpešti sami — pravi tamkajšnji poročevalec — sneži že pet dni neprenehoma. Budimski griči so postali prikljubljena toč-

ka izredno številnih ljubiteljev zimskega športa, na budimpeštanskih ulicah pa so se pojavile sani s konjsko vprego.

Neizprosna zima na Švedskem

Iz Stockholma poročajo, da je zdaj nastopila na Švedskem severna zima z vso svojo neizprosno. Temperatura je padla ponekod na 25 stopinj pod ničlo, v Stockholmu pa kaže termometer 20 stopinj mraza. To na vse zadnje še ni toliko, če pomislimo, da leži Švedska tako »visoko na severu«. Saj smo najmanj toliko mraza imeli zadnjič celo po nekaterih krajih naše Dolenjske.

Moji dediči ste pod pogojem, če...

Zadnjič je v irski prestolnici Dublinu umrl nek znamenit kuhar, po imenu Jackson. Njegova oporoka je bila posebnost svoje vrste. V njej je Jackson najprej natančno razdelil so rodnikom svoje premoženje, na koncu listine pa je lastnoročno pripisal še te vrstice: »Zelim, da bi tudi po smrti koristil svojim somiščanom. Ker sem spoznal, da nagrobni napis, ki poveljujejo vrline pokojnikov, ne dosega več svojega namena, odrejam, naj bo na nagrobni spomenik, na katerega bo vklesano moje ime, vdelana bronasta mrežasta vrečica. Moji dediči naj ne pozabijo vreči v to mrežico vsak dan eno svojih kuharskih navodil. Zapusčam jih točno 365, kolikor je dni v letu. Na spomenik pa naj jih zataknejo tako, da jih bo vsak lahko bral.«

Jackson je torej na smrtni postelji izrazil upanje, da bi vsi, ki pridejo na pokopališče in obiščejo njegov grob, vrgli vsaj en pogled na njegove kuharske nasvete in tako izpopolnili svojo kuharsko umetnost. Če pa dediči ne bi izpolnili Jacksonove poslednje želje, bi morali vso podedovano zapuščino prepustiti dobrotelnim ustanovam.

Čeprav se zdi malo čudno, so vendar dediči tega znamenitega irskega kuharja rekli, ko so oporoko odprli, da pod takšnim pogojem ne sprejemajo nobene zapuščine. Ker se je stvar iztekla čisto drugače, kakor pa si je pokojni kuhar mislil, se zdaj v Dublinu obeta svojevrsna zapuščinska obravnava.

Petletni otrok že četrto leto neprenehoma spi

Mary Ellen Reardon iz Chicaga zdaj že četrto leto neprenehoma spi. Vsa štiri leta so se zdravniki vneto ukvarjali s tem primerom, da čudne uganke še dozdaj niso mogli razložiti. Skoraj vsi brez izjeme pa so prepričani, da se deklica ne bo nikdar več prebudila. Stara je zdaj šele pet let. Zaspala je že leta 1938 in se razen dejstva, da že toliko časa neprenehoma spi, prav nič ne razlikuje od drugih otrok. Razume se, da ji morajo umetno dati hrano.

Kar šest bratov pod orožjem!

Med družine, ki so si pridobile izredne za-sluge za domovino, spada brez dvoma tudi družina vdove Rozalije Gallo iz Palermo. Ta vdova uživa v sedanjem vojnem času to izredno čast, da je kar šest njenih sinov zdaj pod orožjem. Prav za prav jih je odšlo k vojakom »samo« pet, šesti pa je bil te dni na naboru, kjer so ga tudi potrdili. Vincenzo je mehanik nekje pri mornarici, Giuseppe (letnik 1921) je narednik pri 24. pešpolku »Como« na zaslednem področju, Girolamo pri inženirskem polku, Mario mornar pri palermškem mornariškem poveljstvu, Salvatore, podnarednik pri mešanem inženirskem oddelku na zaslednem ozemlju, Carla pa so potrdili in tudi že dodelili 88. brzojavni četi, ki je tudi nekje na zaslednem ozemlju.

Poročevalec iz Palermo pripominja, da je Rozalija Gallo vesela, da uživa takšno prednost pred drugimi in da bi rada imela še kaj sinov, da bi jih žrtvovala domovini.

DOBRI STARI ČASI

»Pol dvanajstih.«
»Kakšno je vreme?«
»Sneži.«

»Sijajno,« je vzkliknil stric posmehljivo ter stegnil noge proti ognju iz brinja, ki je prasketalo v peči.

V salončku, ki ga je oblegala zima, je klečala Luiza pred Marijo in ji zavezovala ruto okoli vratu. Franco je čakal z ženinino kapuco v roki in stara gospodinja Cija je, s klubokom na glavi in z rokama v mufo, godrnjala nad gospodarjem: »Kakšen gospod ste! Kaj boste pač delali sami doma?«

»Za spanje ne potrebujem nikogar,« je odgovoril inženir. »Če ste drugi neumni, jaz nisem. Postavite mi sem mleko in luč.« Bil je svet večer. In neumna misel ter pametnih ljudi sklep, ki se je zdel inženirju neverjeten, je bil ta, da gredo v S. Ma mette k slovesni polnočnici.

»In še ta uboga žrtev!« je rekel ter pogledal deklico. Franco je zardel ter pripomnil, da hoče preskrbeti otroku dragocene spomine, to nočno vožnjo s čolnom, temno jezero, sneg, cerkev, polna luči in ljudi, orgljanje, petje, svetost božične noči. Govoril je ognjevit, mogoče ne toliko za strica, kakor za nekoga drugega, ki je molčal.

»Da, da, da,« je rekel stric, kakor da bi pričakoval tak odgovor, tako fantastično poezijo.

»Jaz grem tudi, več, dobila bom čaj!« mu je rekla deklica. Stric se je nasmehnil: »Tem boljše! To bo zares dragocen spomin.« Ko je Franco videl, da je uničena njegova nežna priprava za verske in pesniške spomine, se mu je stemnil obraz »In ta

58 Gilardoni?« je vprašala Luiza. »Pravkar je prišel,« je rekel Ismael ter stopil s sv-tilko skozi vrata.

Profesor Gilardoni je povabil Maironijeve in gospo Estero Bianchijevo, naj pridejo po polnočnici k njemu na čaj. Čakali so nanj, da je prišel iz Nisciove, kamor je bil šel po gospodnično, ki je živela sama s starima služkinjama, odkar je bil umrl leta 1852 njen oče. Dobri profesor je pustil po preteku primerne dobe gospo Terezijo skrivaj na cedilu. V tej težki dobi sočnega okrevanja, ko je bil še slaboten in v vedni nevarnosti, da se povrne bolezen, so je mnogo premalo varoval pred lepim živahnim obrazom, ognjenimi očmi in razposajeno veselostjo kneginje iz Nisciove, kakor sta jo imenovala Maironijeva. Po telesu in duhu je bila tako različna od gospe Terezije. Krasne oblike njene zastavne postave so vzbujale čustvo ljubezni.

To pa je bilo tako različno od onega, da so je profesorju zdelo, da jo ima lahko rad, ne da bi pri tem žalil svete podobe Luizine matere. In res, vedno bolj je poveljeval to sliko. Višje in višje jo je dvigal k nebu, da je med njim in njo bilo že nekaj oblakov. Sprva so bili čisto majhni oblaki, potem pa že temnejši in kazalo je, da se bo končno razprostrla plast oblakov. Do gospe Estere je bil še bolj boječ, kakor do gospe Terezije. Čutil je podzavestno potrebo, da ljubi brez upa, da se je potem lahko pomiloval. In v svoji boječnosti je bil prav zadovoljen, da se je lahko opravičeval z veliko razliko v starosti in zunanosti. Ker so pa ni prav nič branil pred temi zvitimi očmi, gostimi zlatimi lasmi, nežnim, snežno belim vratom, ker je vedno in vedno srkal v srce sveži glas in srebrni smeh, je bil mož v nevarnosti, da bo brezupno zgorel.

Estera je bila stara sedem in dvajset let, a jih je kazala dvanajst, razen v nežni hoji in skrivni, čudoviti skušenosti, ki ji je sijala iz oči. Ni si želela, da bi ujela tega spoštljivega častilca, vendar ga je držala na nitki ter ji je to ugajalo. Zdel se ji je velik, učen duh. Da bi si upal govoriti o ljubezni, da

bi se mogla poročiti s to rumenkasto, vilo, suho učenostjo, to ji ni prišlo niti na misel. Vendar ni hotela zadušiti nežnega plamenčka, ki je bil njej v čast, njemu pa za trdnost ves-lje. In če se je zaradi tega kdaj smejala z Luizo, ni bila nikdar ona, ki bi se začela smejati prva, in je vedno takoj dodala: »Ubogi gospod Gilardoni! Ubogi profesor!«

Naglo je vstopila. Zlatolaso glavico je imela zavito v veliko črno kapuco, kakor da bi se pomlad za šalo oblekla v zimo. Zima je prišla za njo, vrata je imela ovit z veliko ovratnico, iznad katere je štrlel ves žareč in rdeč, od snega razdraženi proforski nos. Bilo je že pozno. Vsi so se poslovili od strica, ki je ostal sam s svojim mlekom in lučjo pred zadnjo žerjavico iz umirajočega brinja.

Rahla senca nejevolje mu je lrgla na obraz. Franco je prevelik sanjač! Življenje v Maironijevi hiši je bilo zdaj »žko. Za zajtrk so imeli kozarec mleka s cikorijsko in rdečim sladkorjem, ki je dišal po lekarni. Meso so imeli samo v nedeljo in v trtek. Vsak dan je prišla na mizo steklenica vina iz Grimelija za strica, ki pa ni hotel nič slišati o predpravicah. Zaradi steklenice so vsak dan izhajali isti oblaki, nastajala je ista mala nevihta, ki se je končala po stricovi volji s kratkim dežkom, ki se je vllil iz vseh peterih kozarcev.

Deklo so odslovili. Ostala je samo Veronika, za glavna dela, za polento in da je včasih malo pazila na Marijo. Pri tej in še drugi varčnosti, pri tem, da ni hotela Cija nič plače, čeprav so jim kmetje darovali skuto, mascherpo, kozje sira, kostanja, orehov, se Luizi ni posrečilo, da bi držala izdatke v okviru dohodkov. Preskrbeli si je neko prepisovanje za notarja v Porlezzi; mnogo truda, a boren zaslužek.

Tudi Franco je z veliko vnemo želel prepisovati, a ni toliko zdržal ko ž- na, pa tudi ni bilo dela za dva. Lahko bi se bil razgledal malo okoli in si poiskal kako zasebno službo, a o tem ni opazil stric nobenega znamenja. Torej?